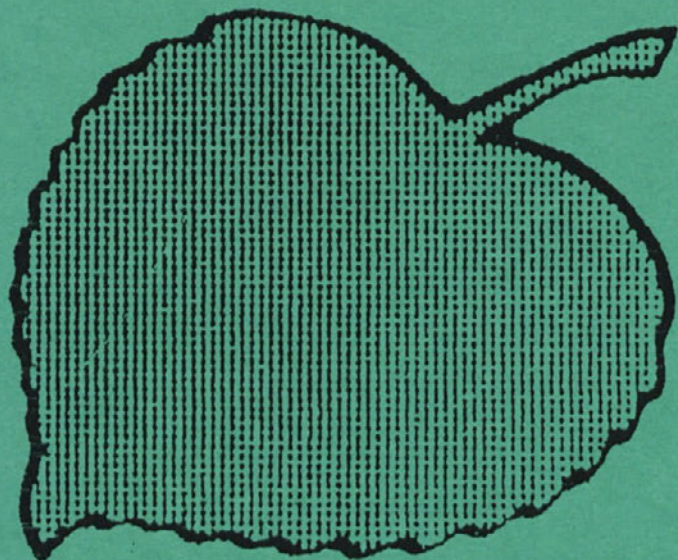

496

VERENIGING VRIENDEN VAN SLOVENIË
Združenje Prijateljev Slovenije

Lipa

Indien onbestelbaar
retour aan:
OTTERLAAN 13
2623 CV DELFT

(ISSN 0928-8376)

INHOUD

Het woord is aan de voorzitter	1
Ontwikkelingen in Slovenië - juli 1996	2
Ontwikkelingen Slovenië - augustus 1996	4
Meivakantie in Slovenië	6
Olimpijski utrinki	8
Znameniti Slovinci na tolarskih bankovcih	10
Beroemde Slovenen op de tolar-biljetten	12
Kuhajmo z Bojanom	14
Koken met Bojan	15
Verenigingsactiviteiten	16

Jaargang 5, nummer 4, september 1996
werd verzorgd door Marjeta Tomšič.

Uit deze uitgave mag niets worden overgenomen, tenzij met bronvermelding. Een exemplaar is te bestellen door f 5,- over te maken op giro 6318199 t.n.v. de Vereniging Vrienden van Slovenië te Delft.

Meningen die in Lipa worden geuit, worden niet noodzakelijk gedeeld door het bestuur.

Vereniging Vrienden van Slovenië: Wat u moet weten!

De Vereniging Vrienden van Slovenië is opgericht op 7 juli 1991. De Vereniging Vrienden van Slovenië is een zelfstandige en onafhankelijke landelijke organisatie, welke zich ten doel stelt met name op cultureel, economisch en maatschappelijk gebied de samenwerking tussen Nederland en Slovenië resp. Nederlanders en Slovenen te bevorderen en zo mogelijk te initiëren en te onderhouden. De Vereniging beschouwt zichzelf als de geëigende plaats voor ontmoetingen tussen Nederlanders en Slovenen. De Vereniging wil voorts in het bijzonder een ontmoetingsplaats zijn voor de Slovenen in Nederland. (uit artikel 2 van de Statuten)

Geachte leden van de vereniging "Vrienden van Slovenië"

Inmiddels zijn de meeste leden weer terug in Nederland. Vele van u hebben hun vakantie in Slovenië doorgebracht, bij familie, kennissen. Een aantal Nederlanders was dit jaar voor de eerste keer in Slovenië, ik ben inmiddels al 3 keer gebeld door nieuwe Sloveniëgangers die naar één bezoek direct lid wilde worden van onze vereniging.

Vandaag las ik ook in de krant dat er een overeenkomst is gesloten tussen Slovenië en Nederland op militair gebied. Het betreft ondersteuning in de opbouw van de Sloveense luchtmacht, met als tegenprestatie een aanbod voor Nederlandse militairen om in de Sloveense bergen te trainen.

Voor onze Nederlandse leden is deze militaire training niet mogelijk, maar het uitstapje naar de Franse Ardennen was misschien een goed alternatief geweest?

Terug van vakantie, weer aan het werk. De agenda's zijn nog leeg? Noteer nu de volgende bijeenkomsten:

zaterdag	12 oktober om 16.00 uur	Sloveense borrel in Amsterdam
zondag	12 januari om 16.00 uur	Nieuwjaarsreceptie + Tarokkampioenschap in Delft

Spoštovani člani Združenja prijateljev Slovenije

Večina naših članov se je že vrnila z dopusta. Mnogi so ta dopust tudi letos preživeli v Sloveniji - v družinskem krogu, s prijatelji in znanci. Med Nizozemci, ki so letos prvič obiskali Slovenijo, so se nam že trije oglasili z željo postati član našega društva.

Prav danes sem prebral v časopisu, da sta Slovenija in Nizozemska sklenili sporazum o vojaškem sodelovanju. Nizozemska naj bi pomagala Sloveniji pri razvoju vojaškega letalstva, v povračilo z to, pa se bo nizozemska vojska lahko urila v slovenskih planinah. Za naše nizozemske člane tak trening ravno ni potreben, lahko pa bi si privoščili izlet v Francoske Ardene, kaj ne?

Nazaj z dopusta in takoj na delo. Na koledarju zaznamujmo naslednje dneve:

sobota 12. oktobra	Kozarček po slovensko v Amsterdamu
ob 16.00 uri	
nedelja 12. januarja	Novoletna recepcija in prvenstvo v taroku v Delftu
ob 16.00 uri	

Siem Edink

ONTWIKKELINGEN IN SLOVENIË - JULI 1996

Door Alexander Vink uit Slovenië

SLOVEENS BOUWBEDRIJF NAAR INDONESIA

Op 1 juli werd bekend dat het bouwbedrijf Rudis uit Trbovlje samen met de Duitse partner gelukt is om het contract voor de bouw van een thermoelectrocentrale te krijgen. Het betreft de bouw van Paiton 2 op het indonesische eiland Java. De waarde van het contract is ongeveer 1,7 miljard dollar voor Rudis. Dit is het 1e project van het bedrijf in dit deel van de wereld. Rudis heeft samen met de Duitse partner meegewerkt aan de bouw van een technologisch systeem voor de produktie van glas in Saudiarabië. Dit is het 4e project in de laatste 5 jaar. Op dit moment bouwt Rudis voor dezelfde opdrachtgever in Saudiarabië een 2e project. De waarde van dit project is 5 miljoen mark.

WATEROVERLAST IN SLOVENIË

Op 2 en 3 juli vonden er op verschillende plaatsen overstromingen plaats. Op deze twee dagen viel zoveel regen dat de rivieren en kanalen het amper konden verwerken. Problemen gaven de volgende rivieren: Savinja, Sava, Krka, Drava, Mura (op 3 juli steeg het water tussen 7 en 10 uur met 11 cm). De zijrivier Lendava steeg zo ver dat verschillende landbouwgronden onder water stonden. In het gezondheidsoord Laško stonden de kelders blank.

HANDELSDELEGATIE UIT JAPAN OP BEZOEK

Op 4 juli was een handelsdelegatie van 15 personen uit Japan op bezoek in Slovenië. De leden van de delegatie waren o.a. van Mitsubishi, Kanematsu en Nisso Iwai. De leiding van de delegatie was in handen van Kenzo Harada, voorzitter Japans-Sloveense economische zaken.

BIJENKOMST SLOVEENSE EMIGRATIE IN POSTOJNA

Op 6 juli kwamen sloveense emigranten bijeen in Postojna. Het bijeenkomst was georganiseerd door Slovenska Izseleniška Matica en de gemeente Postojna. De meesten kwamen uit Australië, Argentinië maar ook uit Verenigde Staten, Canada en uit verschillende landen van Europa. Op de bijeenkomst waren ook voorzitters van verschillende Sloveense politieke partijen SKD, SDS, SLS en LS: Lojze Perterle, Janez Janša, Marjan Podobnik en Vitomir Gros. Zij spraken over hun werk en wat zij tot nu toe hebben gedaan ook spraken zij over de terugkeer van Slovenen uit de hele wereld.

SLOVENEN HEBBEN VISUM NODIG

Sinds kort hebben Slovenen een visum nodig voor Bosnië. Het visum kost tussen de 100 en 130 DM. Zakenmensen hebben geklaagd dat het visum zo duur is. Dit is ontstaan nadat Slovenië heeft gezegd dat Bosniërs een visum nodig hebben voor Slovenië.

NIEUWE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Na een goede 17 maanden is minister van Buitenlandse Zaken Zoran Thaler vervangen door Davorin Kračun. Op 20 juli vond de stemming plaats voor de nieuwe Minister van Buitenlandse Zaken, dr. Davorin Kračun. De stemming was 33 voor en 30 tegen. Davorin Kračun zal de functie uitoefenen tot de verkiezingen welke eind dit jaar plaats zullen vinden. Op 23 juli werd de nieuwe minister voorgesteld aan de Europese Commissie, aan de NAVO en aan Hans van den Broek.

NIEUW STUK SNELWEG GEOPEND

Op 26 juli werd de rondweg Šempeter pri Gorici geopend, één maand eerder dan gepland. Tevens werd bekend gemaakt dat dit jaar nog de volgende trajecten geopend zullen worden: Hoče (Maribor) - Arja vas (Celje) - van 2 baans naar 4 baans, Šentilj (grensovergang Spielfeld)-Pesnica (bij Maribor) en een deel van de rondweg van Ljubljana Tomačevo - Šmartinska.

Tomačevski rondo dobiva končno podobo

GSM IN SLOVENIË

Met ingang van 30 juli is GSM officieel in gebruik genomen, nadat Slovenië het contract heeft ondertekend. Men kan op korte termijn de GSM telefoon gebruiken in de grote steden en in de belangrijkste toeristische plaatsen.
(GSM = draadloos telefoonnetwerk)

ÉÉN-DAAGS BEZOEK ENGELSE MINISTER VAN DEFENSIE

Op 31 juli was de Engelse minister van Defensie, Michael Portillo, op bezoek in Slovenië. Dit tijdens zijn bezoek aan Roemenië en Bulgarije. De Engelse minister sprak met minister van Defensie, Jelko Kacin, president Milan Kučan en met premier Janez Drnovšek.

ONTWIKKELINGEN IN SLOVENIË - AUGUSTUS 1996

ACROBATISCH Vlieg-Kampioenschap

Op 1 augustus werd op het vliegveld Rakičan bij Murska Sobota (NO Slovenië) het vlieg-acrobatisch kampioenschap gehouden. Behalve de deelnemers uit Slovenië waren er ook deelnemers uit Oostenrijk, Hongarije, Italië, Tsjechië en Nederland.

WIJNTEST IN GORNJA RADGONA

Op 7 augustus heeft een commissie van 10 leden in Gornja Radgona 831 monsters Sloveense wijn geprobeerd. Dit was de grootste tot nu toe. Het resultaat was: 3 kampioenen, 27 grote gouden medailles, 332 gouden-, 406 zilveren- en 54 bronzen medailles.

De kampioenen waren: Laški Rizling 1995, Protnerjeva vina Joanes uit Maribor, in de categorie witte wijn. Cabernet-Sauvignon 1989 van Vina Koper uit Koper in de categorie rode wijn. Wijn van de "droge druiven selectie" (suhi jagodni izbor) 1994 van Marija en Božidar Zorjan uit Tinska gora. De resultaten waren te zien in Gornja Radgona tijdens de jaarlijkse Landbouw en Levensmiddelen beurs. Daar waren 1500 deelnemers uit 30 landen.

VERHOOGING ACTIVITEIT IN DE HAVEN VAN KOPER

Op 8 augustus werd bekend dat in de haven van Koper meer dan 20.000 auto's uit Korea en Japan waren aangekomen. Deze auto's zijn bestemd voor o.a. Slovenië, Polen, Oostenrijk, Hongarije, Tsjechië en wat voor Kroatië. Verleden jaar was dat nog 40.000 auto's. Dit jaar zal dat 3x zoveel zijn. Elke dag gaan er zo'n 400 a 500 auto's uit de haven van Koper.

NIEUW PATROUILLEBOOT IN GEBRUIK GENOMEN

Op 1 augustus heeft Slovenië haar 1e patrouilleboot in gebruik genomen, welke ingezet zal worden bij o.a. reddingsacties. De boot is van Israëlische makelij Super Dvora MKII en is 25m lang.

AMERIKAANSE TORPEDOJAGER USS MITSCHER OP BEZOEK

Op 6 augustus bezocht de Amerikaanse torpedojager USS Mitscher de haven van Koper. De torpedojager maakt deel uit van de 6e vloot. De torpedojager werd in Koper bezocht door 3500 mensen.

KLEDINGFABRIKANT MURA MAAKT CIJFERS BEKEND

Sloveense grootste kledingfabrikant Mura uit Murska Sobota, maakte bekend dat de winstcijfers de 6 maanden positief waren maar niet zoveel als men gepland had. MURA exporteert 98% van de kledingproductie.

EENHEID SLOVEENSE LEGER IN DUITSLAND

Van 16 t/m 27 augustus was een eenheid van het Sloveense leger op oefening in Duitsland. Dit was in het kader van "Partnerschap voor Vrede". Zij waren in de Amerikaanse legerplaats Sembach voor de oefening "Gombined Endeavor 96". Dit is de 1e keer dat het Sloveense leger onafhankelijk trainde met hun eigen materieel. Aan de oefening namen de 10 van "Partnerschap

voor Vrede" deel: Oostenrijk, Bulgarije, Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Slovenië. Litouwen, Letland, Roemenië en Polen en 2 NAVO landen: Duitsland en de Verenigde Staten.

NIEUW FILIAAL McDONALD'S GEOPEND

Op 19 augustus werd in het nieuwste winkelcentrum in Domžale, aan een grote weg Maribor-Celje-Ljubljana (Breznikova 15) de 6e McDonald's geopend. Hier gaat het om een McDrive met restaurant. Het restaurant is bijna 340 m² groot en heeft een capaciteit van 90 zitplaatsen. De openingstijden zijn ma. t/m do. van 08.00-24.00, vr. t/m za. 08.00-02.00 en zon- en feestdagen 09.00 - 24.00.

Tevens werd bekend gemaakt dat er nog 2 restaurants worden geopend, een in Velenje en een in Ljubljana.

RONDWEG LJUBLJANA

Onder Golovec zal men de 1e 3-baanstunnel bouwen in Slovenië, welke zal aansluiten op de 45 km lange rondweg om Ljubljana. De bouw zal tot juni 1998 duren. Voor de bouw van de tunnel worden 5 ondernemingen ingeschakeld waarvan 3 uit Italië 1 uit Oostenrijk en 1 uit Slovenië. De waarde van het project is 2,3 miljard Tolar. De tunnel buizen worden 542m en 531m lang.

NIEUW STUK WEG GEOPEND

Op vrijdag 30 augustus is de Ronde Tomačevo geopend. Dit is 10 maanden eerder dan gepland. De rotonde is de nieuwe aansluiting van de weg uit richting Maribor-Celje-Domžale met de rondweg. Het stuk tussen de rotonde en Šmartinska cesta zal eind oktober geopend worden. Hiermee is de vertraging die men de laatste tijd had als men uit de richting Maribor kwam ten einde.

NEDERLANDS DIRECTEUR OP HET INTERNATIONAAL SYMPOSIUM IN LJUBLJANA

Op 3 oktober a.s. zal tijdens het internationaal management symposium in Cankarjev dom in Ljubljana de Nederlandse directeur van Wolters-Kluwer, Cor Brakel, spreken.

CULTUUR CULTUUR CULTUUR CULTUUR

Tijdens het zomerfestival trad op 16 augustus het Nederlandse trio Uccellini uit Amsterdam op in Radovljica. Het trio bestond uit Barbara Hennogen (sopraan) Vincent van der Ende (blokfluit), Job ter Haar (violoncel) en Vaughan Schlepp (cimbaal). (red. 1, 2, 3, ehhh 4)

NIEUW CAFÉ IN LJUBLJANA

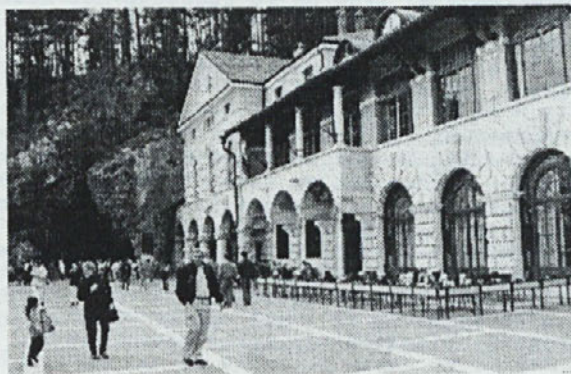
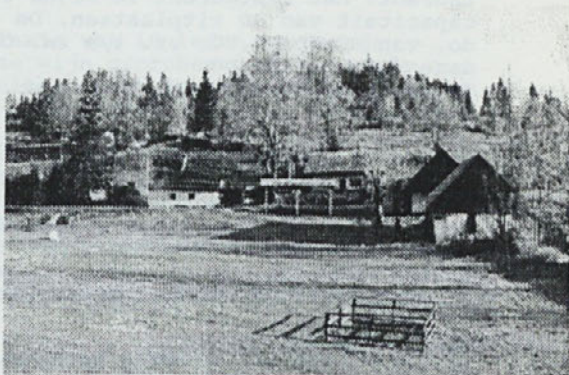
Aan het einde van dit jaar zal in Ljubljana op Kersnikova 6 de 1e filmcafé geopend worden met de naam Metropol. Het café zal bestaan uit 2 etages, waar o.a. een filmzaal met een totaal oppervlakte van 700m², een gespecialiseerde filmclub, met boekhandel en verkoopvideo's te vinden zullen zijn. Het project is opgezet door het bedrijf Karantanija film. Dit is in 1994 opgericht door de huidige directeur Zdravko Karanovič. Waarde van deze investering is 2 miljoen DM. Het lokaal is ontworpen door de architect en designer Peter Vezjak.

Al meer dan 10 keer hebben wij een vakantie in Slovenië doorgebracht, maar deze vakanties vonden meestal plaats in een klein stukje van Slovenië. Het Triglavski Narodni Park, met daarin de majestueuze Triglav.

De Triglav had ik inmiddels van alle kanten bekeken en om Slovenië beter te leren kennen besloten wij in mei 1996 een kleine rondreis met vrienden door Slovenië te maken. Uitgangspunt was natuurlijk Bohinj waar vrienden van ons een schitterend huis op een alm hebben. De alm ligt op Pokljuka waar dit jaar wereldkampioenschappen langlauf zijn gehouden, de langlaufpiste was echter nog steeds aanwezig, er lag nog meer dan 50 cm sneeuw, zodat we niet met de auto op de alm konden komen. We hadden met de sneeuw al rekening gehouden door rugzakken mee te nemen en de eerste tocht bracht zo'n 80 kg. bagage (met 5 personen) naar het huis op de alm. Dezelfde dag nog een keer gelopen om nog 50 kg. op te halen. Het fornuis opgestookt, de open haard aan en uit de voorraadkast de eerste slivowitsch gedronken.

De volgende dag zijn we met z'n tweeën naar Postojna gereden om de wereldberoemde grotten te bezichtigen.

Het ingangsbouwwerf verbaasde ons door zijn kuuroord-achtige stijl, wat achteraf meer een station bleek te zijn van de grottenexpres.

Het ritje met de trein was zeer ontspannen, vanuit de open wagentjes zagen wij talrijke stalacmieten staan en stalagtie-hangen. De trein stopte in een soort ondergronds station en we mochten uitstappen om vervolgens te voet verder te gaan. Nadat we als makke schapen op onze taal gesorteerd waren gingen we achter onze herder aan. Het was een aangename wandeling over goed verlichte paden die voorzien waren van anti-slip beton. De tocht eindigde in een immens grote grot, waar tienduizenden mensen een plaats kunnen vinden bij speciale evenementen, zoals een concert of mis.

We waren erg onder indruk van de schitterende formatie en voor ons zijn de grotten in Postojna de mooiste van de wereld.

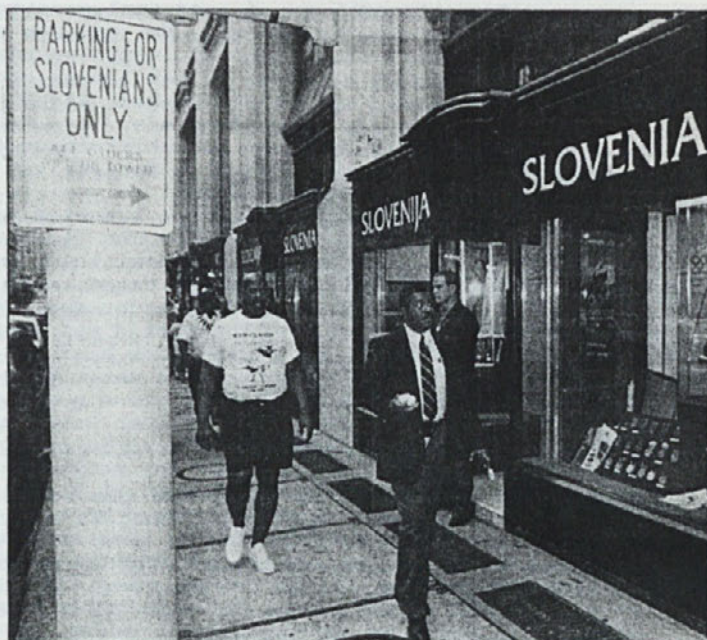
Vervolgens reden we naar de kust en brachten een bezoek aan Koper, dwalend door de staatjes waanden wij ons in een Italiaans stadje, smalle staatjes, schoenwinkels, schoenwinkels en italiaans ijs. Het strand viel wat tegen, maar we waren toch niet van plan om te zwemmen, dus verder naar Portorož. Het was erg gezellig in Portorož, het zonnetje was warm en er werd druk geflaneerd langs het strand. Ook hier was de kust rotsig en was het strand een strook van 10 meter breed beton. Omdat het nog vroeg was zijn we naar de grens gereden om Forma Viva te bezichtigen, wij hebben echter geen Romeinse grafstenen gevonden, wel zijn we de berg diverse keren op en af gereden. Kleine doodlopende landweggetjes met hellingen van 20 %.

Plotseling stonden we voor de grens met Kroatië.

Vanaf deze grens hebben we geprobeerd door te rijden naar Rižana, maar ook nu verdwaalden we weer en een uurtje later waren we weer in Koper. Omdat overnachten in Koper ons niet zo aantrok besloten wij langs de Reka naar Ilirska Bistrica te rijden. In dit schitterende dal was echter geen bordje SOBE (kamer) te vinden en de zon ging al onder, plotseling 2 bordjes langs een smalle weg, de versnelling weer in zijn één en bovenop de heuvel een schitterend nieuw restaurant met enkele kamers. Helaas konden wij ons niet verstaanbaar maken, maar ze begrepen dat we wilden overnachten en eten. Na een lekkere warme douche gingen we in het restaurant eten, er was geen menukaart, maar de herbergier zou wat lekkers op tafel zetten. Onder het genot van 2 pivo's hebben we heerlijk gegeten en later lekker geslapen. De volgende morgen bleek echter het restaurant gesloten te zijn, er was geen mens te bekennen. We wilden verder en we besloten om 70 DM onder de deur door te schuiven. Op dat moment kwam er over het pad een vrouw aan, die de deur van het restaurant opende en onze rekening opzocht. De rekening bleek ongeveer 60 DM te zijn, wat ons dus 10 DM meeviel.

Volgende LIPA vervolg.

OLIMPIJSKI UTRINKI

GOSTOLJUBNA HIŠA ZAPIRA VRATA – Slovenska hiša je opravila svoje poslanstvo v Atlanti, saj je radovednežem slikovito predstavila našo deželo, hkrati pa je bila tudi kraj radosnih proslav uspehov slovenskih sportnikov. (Foto: Tomi Lombar)

Nacionalna junaka, Brigita in Leon

Na olimpijskih igrah sta za Slovenijo osvojila srebrni medalji Andraž Vehovar s kajakom na divjih vodah (K1) in Brigita Bukovec v teku na 100 m z ovirami.

ŠE KOLAJNA - Dan po finalni odločitvi so v Atlanti najboljšim na 100 m z ovirami le podelili kolajne. In tu je naša B. B. s svojim srebrom. (Foto: Tomi Lombar)

ZNAMENITI SLOVENCİ NA TOLARSKIH BANKOVCIH

JACOBUS GALLUS - JAKOB PETELIN (1550-1591)

Z najboljšo voljo bi vam rada kaj zanimivega povedala o Gallusu, upodobljenem na 200-tolarskem bankovcu, vendar vem o njem povedati le to, da je bil skladatelj. V želji po znanju se nato ozrem po knjižni polici.

Leksikon Cankarjeve založbe nam pove o Gallusu naslednje: "Gallus-Carniolus, Jacobus, pravo ime Jakob Petelin (1550-1591), slovenski skladatelj, dirigent v Olmoucu in praški cerkvi sv. Jana; maše, moteti (Opus musicum 1586-91), madrigali (Harmoniae morales, Moralia)."

Zelo skop opis Gallusa, se vam ne zdi. Razumljivo, namen leksikona je s tem kratkim opisom dosežen. Za naš prispevek pa se mi zdi to le premalo. Zgoraj omenjene podatke bi le rada podrobneje razložila. Tako iščem naprej. Pod roke mi pride zvezek za glasbeni pouk iz osnovne šole. Aha. In kaj mi ta pove o Gallusu: "Prvi slovenski skladatelj svetovnega slovesa. Rodil se je na Kranjskem. Živel je v obdobju renesanse. Takrat pri nas še ni bilo glasbenih šol, zato so mnogi mladi talenti odšli v tujino na glasbeni študij. Tam so kot glasbeniki tudi ostali in delovali. Na Dunaju je bil Gallus altist v znamenitem deškem zboru. Mnogo je potoval, kasneje pa se je ustavil v Olmoucu, kjer je bil vodja pevskega zbora. Dela:...." Tu se moj zapis konča. Kaj je Gallus napisal, bo torej treba poiskati kje drugje. Vendar pa je njegova življenjska pot že jasnejša.

Z malo sreče izsledim v Slovenski pesmarici I iz leta 1963, ki sta jo uredila Luka Kramolc in Matija Tomc naslednje podatke o Gallusu: "Druga velika osebnost, ki jo je po vsej verjetnosti dala Dolenjska." Kot prvo avtorja namreč podajata Gallusovega sodobnika Primoža Trubarja. "Znani slovenski zgodovinar dr. Josip Mantuani trdi, da je bil doma iz Ribnice na Dolenjskem, medtem ko domnevajo drugi, da je bil po rodu s Šentviške planote nad Idrijo. Vsekakor v svojih skladbah sam prideva svojemu imenu Jacobus Gallus še dostavek Carniolus, po naše Kranjec, kar je takrat pomenilo toliko kot Slovenec. Njegove slovensko ime je bilo Petelin, ki ga je po takratni navadi prevedel v latinščino. Ali ga je za študij na Dunaju določila ljubljanska šenklavška šola ali kot samostanska gojenca stiška cisterca, ne vemo. Po študijskem prizadevanju sledi

doba štiriletnega nedoločena potovanja po Avstriji, Češki, Moravski in Šleziji. Ob priložnostnih stvaritvah in glasbenih doživljanjih si dopolnjuje znanje in dozoreva. Bil je nesebičen v svojem visokem stremljenju, zvest svojim religioznim in umetnostnim načelom ter neutrujen ustvarjavec. Po trdem boju za obstanek si je pridobil splošno priznanje in veljavo v tedanjem glasbenem svetu, tako da ga lahko postavimo ob stran najslavnejšim glasbenikom takratnega časa. Dasi je bil po rodu Slovenec, je vendar zaradi takratnih razmer ustvarjal svoja dela v prid krajem in narodom, med katerimi je živel, večino svojega življenja je preživel na Dunaju, v Olmoucu in v Pragi. Gallus je bil eden najplodovitejših skladateljev svoje dobe. Njegovo glavno delo je "Opus musicum"; samo ta zbirka obsega 474 zborov. Vsega skupaj je zapustil nad 603 skladbe (po Mantuaniju) med katerimi se najbolj odlikujejo 4- do 24-glasni moteti; to so skladbe, zložene večinoma na svetopisemski besedila, medtem ko so "madrigali" skladbe na posvetna besedila. Gallus se po značaju svojih skladb močno loči od svojih sodobnikov. V njegovih skladbah je toliko svojskega, da se v njih pogosto živo občuti slovska in slovenska duša. Tako lahko rečemo, da ima skladba "Praeparate corda vestra" za glavni motiv začetek slovenske narodne pesmi "Šel sem, šel, čez gmajnico" (Ludvik Zepič: Sledovi slovenske narodne pesmi v Gallusovih skladbah, Cerkveni glasbenik 1938, st. 9-10)" Toliko z domače knjižne police. Iskanje pa me vodi naprej.

Kadar sem v Ljubljani, me pot vedno zanese v Bukvarno, "knji-garno" slovenskega bibliofilskega društva. Med drugim sem tam, išoč kaj "uporabnega" o Gallusu, našla publikacijo "Gallus Carniolus in evropska renesansa", zvezek referatov mednarodnega znanstvenega srečanja, ki sta ga priredila Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani in Muzikološki inštitut njenega Znanstvenoraziskovalnega centra leta 1991 ob 400-letnici Gallusove smrti.

Iz teh referatov nam je jasno, da o Gallusovih mladostnih letih ni kaj dosti znano, medtem ko je njegovo kasnejše življenje in ustvarjanje v tujini, lahko rečemo, do podtankosti poznano.

Omenjeni prispevki so znanstvene razprave, katerih vsebina je Gallusova glasba in njena oblika, vsebina, razvoj, čas v katerem je živel in ustvarjal, njegovi sodobniki in kasnejši raziskovalci in pomen Gallusove glasbe danes. Dokaz, da je Gallus klub svoji 400-letnici še živo prisoten na klasični (zborovski) glasbeni sceni.

Ofto Vocum. Tenor II.

XXIX.

Quinta.

CANONIS RESOLVTIO TERTIA

I - es est Ix - ti - ti - x, in ortu rega - li, nam pro -
 cessit hodi - e de ventre virgi - na - li, Puer admira - bilis, to -

BEROEMDE SLOVENEN OP DE TOLAR-BILJETTEN

JACOBUS GALLUS - JAKOB PETELIN

Met de beste bedoelingen wilde ik iets over Gallus, die afgebeeld is op de 200-tolar biljet, vertellen, maar ik kom niet verder dan de mededeling dat hij een componist was. In de hoop wat meer kennis te kunnen verzamelen kijk ik naar de boekenplank.

In de "Leksikon" van Cankarjeva Založba lees ik het volgende: "Gallus-Carniolus, Jacobus, echte naam Jakob Petelin (1550-1591), Sloveens componist, dirigent in Olmouc en in Praagse st. Jan-kerk; missen, motetten (Opus musicum 1586-1591), madrigalen (Harmoniae morales, Moralia)."

Een uiterst bondige beschrijving. Het doel van een lexicon is daarmee bereikt. Voor mijn stukje wilde ik toch iets meer. Ik zoek verder en ontdek mijn muziekles-schrift van de lagere school. Hebbes. En wat staat hierin over Gallus: "Eerste Sloveense wereldberoemde componist. Hij is geboren in Kranjska en leefde in de renaissance. Toen waren er bij ons nog geen muziek scholen, zodat vele jonge talenten naar het buitenland vertrokken voor muziek studie. Meestal bleven zij dan ook in het buitenland. Gallus was in Wenen een alt-zanger in een beroemd jongenskoor. Hij reisde veel, later is hij in Olmouc gebleven waar hij een zangkoor leidde. Zijn werken:" Hier houden mijn aantekening op. Dus wat heeft Gallus geschreven, of beter gezegd gecomponeerd, moet ik ergens anders zien te vinden. Maar toch, zijn levensweg is al wat duidelijker geworden.

Met een beetje geluk vind ik in een Sloveens liederenboek uit 1963 (auteurs Luka Kramolc en Matija Tomc) het volgende over Gallus: "De tweede grote persoonlijkheid uit Dolenjska." Als eerste geven de auteurs zijn tijdgenoot Primož Trubar aan.

Bekend Sloveens historicus, dr. Josip Mantuani, beweert dat Gallus uit Ribnica in Dolenjska afkomstig was, terwijl anderen vermoeden dat hij van Šentviška planota boven Idrija stamde. Hoe dan ook, hij zelf voegt in zijn werken naast zijn naam Jacobus Gallus nog Carniolus bij, wat iemand uit Crain (Kranjska) aanduidt, wat toen hetzelfde als een Sloveen betekende. Zijn Sloveense naam was Petelin (Sloveens voor "de Haan"), welke hij naar de gewoonte van die tijd in het Latijn vertaalde. Het is niet bekend of hij voor zijn studie in Wenen door de school in Ljubljana is aangewezen of dat hij als een klooster-pupil uit Stična er naar toe is gegaan. Nadat hij zich vier jaar lang ingezet heeft voor studie is Gallus gaan reizen naar Oostenrijk, Tsjechië, Moravië en Silezië. Hij componeert en hij verzamelt verder kennis. In zijn werk blijft hij trouw aan zijn religieuze en artistieke principes. Gallus werkt onvermoeid door, hij moet waardering krijgen wil hij van zijn bestaan zeker zijn. Dat is hem ook gelukt. In zijn tijd is hij een van de beroemdste componisten geworden. Als Sloveen heeft hij voor de volkeren gewerkt waartussen hij leefde, het grootste gedeelte van zijn leven verbleef hij tenslotte in Wenen, Olmouc en Praag. Gallus heeft veel geschreven. Zijn belangrijkste werk is "Opus Musicum"; alleen deze verzameling al bevat 474 koren. Bij elkaar heeft hij 603 muziekstukken achtergelaten (volgens Mantuani) waaronder als de besten 4- tot 24 stemmige motetten; dat zijn kerkelijke meerstemmige zangstukken gemaakt op bijbelse teksten - in tegenstelling tot madrigalen welke een wereldlijke inhoud hebben. De werken van Gallus als componist verschillen van die van zijn tijdgenoten. Zijn melodieën hebben een eigen karakter, vaak is daar een Slavische of Sloveense invloed te merken. Zo wordt beweert dat weleens een lied op een (gedeelte) Sloveens volkslied is gebaseerd...."

Wanneer ik in Ljubljana ben, ga ik altijd even naar Bukvarna - "de boekwinkel" van de Sloveense Bibliofielen Vereniging. Laatst heb ik, toen ik onder andere op zoek was naar "iets bruikbaar" over Gallus, een publikatie gevonden "Gallus Carniolus en de Europese renaissance", een bundel van referaten van het internationale symposium in Ljubljana in 1991 georganiseerd door Slovenska akademija znanosti in umentosti (Sloveense Academie van Kunst en Wetenschappen) ter ere van 400 jaar overlijden van Gallus. De bijdragen in deze bundel zijn wetenschappelijke studies en uiteenzettingen over Gallus: zijn leven en vooral (analyse van) zijn werken, het tijdperk waarin hij leeft, zijn tijdgenoten, onderzoekers van zijn werk en het betekenis en invloed van het werk van Gallus vandaag. Het is mij duidelijk dat Gallus 400 jaar na zijn dood nog levendig aanwezig is op het klassieke (koor) toneel.

Marjeta Tomšič

KOKEN MET BOJAN

CMOKI

Ook al heb ik al heel lang geleden aan onze geachte lezers gevraagd ons te schrijven en suggesties te doen of naar recepten van hun keus te vragen, hebben wij tot nog toe geen brieven en/of verzoeken gehad.

Daarom heb ik vandaag een recept voor U, "cmoki", die zeer geschikt is voor dit jaargetijde en onze Marjeta heeft er om gevraagd.

Cmoki is een oud Sloveens gerecht, gemaakt van deeg en fruit. Voor cmoki (voor 4 personen) hebben we nodig:

- 400g skuta (in Nederland Hütte käse)
- 4 ons bloem (of meer als dat nodig is)
- 2 eieren
- 1 bakje zure room
- 1/2 ons boter in kleine stukjes
- 12 pruimen

Van genoemde eerste vijf benodigdheden kneden we een gladde deeg die we vervolgens uitrollen tot een dikke "worst" met een doorsnee van ongeveer vijf centimeter.

Uit deze worst snijden we ongeveer 1 cm dikke plakken en leggen daar een (ontpitte) pruim op. (in plaats van pruimen kunnen we natuurlijk ook abrikozen nemen of perziken of ander fruit naar keuze). In geval u pruimen gebruikt kunt u in deze een lepeltje suiker doen. Van deeg en pruim maken we een keurige bal - cmoki (met de pruim in het midden, natuurlijk). In kokend water met wat zout koken we cmoki gaar in ongeveer 20 minuten.

In een ruime koekepan smelten we op een middelmatige temperatuur wat boter en strooien wat paneermeel erdoorheen. Met een schuimspaan nemen we cmoki uit het water en we rollen ze vervolgens korte tijd door het boter/paneermeel mengsel. Bij cmoki serveren we (poeder)suiker en compote.

Eet smakelijk!

KUHAJMO Z BOJANOM

CMOKI

Čeprav sem naše spoštovane bralce že zdavnaj zaprosil, da nam pišejo, da nam predlagajo kakšen recept, se nam do sedaj ni še vedno nihče oglasil.

Zato Vam bom danes predstavil recept za "cmoke", ki je zelo primeren za ta letni čas, ko dozoreva mnogo sadja, zanj pa je zaprosila naša Marjeta.

Cmoki so zelo stara slovenska jed, napravljeni so iz testa in sadja. Za 4 osebe potrebujemo:

- 400 g skute (na Nizozemskem vzamemo Hütte Käse)
- 40 dkg moke
- 2 jajci
- 1 kozarček kisle smetane
- 5 dkg masla v majhnih kosih
- 12 sliv

Iz prvih pet navedenih sestavin zgnetemo gladko testo in ga razvaljamo v debelo klobaso v premeru približno pet centimetrov. To klobaso narežemo v približno 1 cm debele rezine. Na vsako rezino položimo eno slivo (brez koščice, v slivo pa lahko damo žličko sladkorja). Namesto sliv lahko izberemo tudi kakšno drugo sadje, na primer marelice ali breskve, lahko pa seveda tudi sadje po Vašem okusu. Iz testa in sliv naredimo žogice - cmoke (seveda s slivami v sredini), ki jih v slanem kropu kuhamo približno 20 minut.

V ponvi na srednji temperaturi raztopimo nekaj masla in dodamo nekaj drobtin. V tej zmesi zabelimo / povaljamo cmoke.

Cmoke serviramo s sladkorjem (v prahu) in kompotom.

Dober tek!

Vereniging Vrienden van Slovenië
Združenje Prijateljev Slovenije

organiscert

EEN SLOVEENS BORRELUURTJE

**Lekker kletsen in de
SLOVEENSE TAAL**
(alleen voor leden die de taal spreken)

**zaterdag 12 oktober
om 16.00 uur**

**in café DOPEY'S ELIXER
Lutmastraat 49/hs
AMSTERDAM
tel. 020-6716946**

**GRAAG even BELLEN
Vesna Marolt
tel. 020 - 6754 640**

Bestuur

Voorzitter/secretaris

Siem Edink
Otterlaan 13
2623 CV Delft
tel.: 015-2562010

Vice Voorzitter

Bojan Goricki
Beethovenstraat 19
4563 AG Terneuzen
tel.: 0115-613722

Lid

Vesna Marolt
Van Helt Stocadestraat 22-1
1073 JD Amsterdam
tel.: 020-6754640

Penningmeester

Stian J. Krook
Bloemistenlaan 48
2313 BB Leiden
tel.: 071-5144233

Redactie

Marjeta Tomšič
Van Doesburgstraat 34
3822 ER Amersfoort
tel.: 033-4562575

MEDEDELING VAN HET BESTUUR:

Het op 20, 21 en 22 september geplande activiteiten-weekeinde in de Franse Ardennen ging niet door wegens onvoldoende aanmeldingen.

*Reeds 30 jaar uw betrouwbare partner
in gemotoriseerde tweewielers...*

TOMOSNEDERLAND

TOMOS NEDERLAND TRADING COMPANY B.V.

Kweekweg 24, 8161 PG Epe – Postbus 172, 8160 AD Epe
Telefoon 05780-13155 – Fax 05780-16480

Slovenija

UW VAKANTIELAND

AAN DE ZONZIJDE

VAN DE ALPEN

Verkeersburo Slovenië
Postbus 7105
NL-4330 GC Middelburg
Tel.: 01180-35790
Fax : 01180-39205